

Gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk en Zeewolde

gemeente ermelo

gemeente harderwijk

Zeewolde

Provincie Flevoland

provincie Gelderland

VOORWOORD

Drie prachtige gemeenten in een sterke regio

Voor u ligt ‘de Gebiedsagenda Ermelo – Harderwijk – Zeewolde’. Een scherpe Gebiedsagenda met een heldere focus. Een Gebiedsagenda waar Ermelo, Harderwijk, Zeewolde, de provincie Gelderland en de provincie Flevoland de handen ineen slaan. En meer dan dat. Waar naast de besturen van gemeenten en provincies ook de gemeenschap mee doet om de gewenste resultaten te boeken.

In 2020 hebben de drie gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde een initiatief genomen om bestuurlijk de krachten te bundelen op een aantal belangrijke thema’s. Wij zijn als provincies gevraagd om vanaf het begin te participeren. En we zijn uitgedaagd om niet alleen mee te denken, maar vooral om mee te doen. Een uitnodiging die we graag hebben aanvaard. Logisch ook. Want ook wij zien dat steeds vaker vraagstukken vragen om regionale oplossingen.

In dit voorwoord willen wij als betrokken gedeputeerden drie punten benadrukken.

Energiek en gedurfd

Allereerst hebben wij deze Gebiedsagenda anders tot stand gebracht -en wat ons betreft beter- dan we vaak zien. Het proces was intensief en energiek. De gemeenten, provincies en maatschappelijke partners hebben zij aan zij gewerkt aan een betekenisvolle agenda. Bedrijven en maatschappelijke organisaties hebben aan de voorkant de grote maatschappelijke vraagstukken kunnen duiden en ook praktisch kansen en obstakels kunnen benoemen. Deskundigen uit de regio, van de provincie, van kennisinstellingen en ervaringsdeskundigen zijn ingeschakeld, naast de professionals binnen de gemeenten, over de inkleuring van de agenda. Deze aanpak geeft veel vertrouwen in de toekomst, want juist op deze wijze moeten overheden samen met elkaar en met de gemeenschap tot resultaten komen.

Over provinciegrenzen heen

Het is goed om als bestuurders van de twee provincies duidelijk te zijn; wij staan pal achter de keuze van de drie gemeenten om samen een gebiedsagenda te vormen. Het samenhangend ecosysteem, waar mensen wonen, werken, leren en recreëren, is belangrijker dan provinciegrenzen. Wij willen dan ook als twee provincies van harte dit initiatief ondersteunen en zijn graag partner in de realisatie van de agenda. Want zo vormen drie prachtige gemeenten een krachtige regio.

Een krachtige regio die samenwerkt met andere regio’s

De drie gemeenten vormen samen geen eiland in een grote oceaan. De drie gemeenten vormen een regio die weer verbonden is met andere regio’s. Daar waar de Gebiedsagenda de belangen bedient van alle gemeenschappen in Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, zo bedient een samenwerking met andere regio’s dat soms ook. Terecht is er in de agenda aandacht voor lobby en invloed. Voor vraagstukken als infrastructuur en bereikbaarheid heb je andere regio’s nodig om echt iets voor elkaar te krijgen.

Tot slot willen we het vertrouwen uitspreken in deze samenwerking. Een samenwerking die getuigt van bestuurlijke moed en realisme. En waarvan vooral de inwoners, bedrijven en de maatschappelijke organisaties de winnaars zijn.

Jan Markink *Jop Fackeldey*

Inhoudsopgave

1. Wonderschoon Wolderwijd; het perspectief voor Ermelo, Harderwijk en Zeewolde 4

2. Ordenend thema: ruimte 6

2.1 De opgave 6
2.2 Concrete afspraken 7

3. Actielijn Wonen 9

3.1 De opgave 9
3.2 Concrete afspraken 10

4. Actielijn: Werklocaties 13

4.1 De opgave 13
4.2 Concrete afspraken 14

5. Ondersteunend aan de agenda: Gezamenlijke lobbyagenda 18

5.1 De opgave 18
5.2 Concrete afspraken 19

6. Elementen van de governance 21

6.1 Algemene aspecten van de governance 21
6.2 Uitgangspunten voor de governance 23
6.3 Het aspect tijd in de governance 23
6.4 Uitwerking governance 23
6.5 De visie: Wonderschoon Wolderwijd 24
6.6 Bestuurlijke vorm 24
6.7 Energie en dynamiek 28

HOOFDSTUK 1

Wonderschoon Wolderwijd; het perspectief voor Ermelo, Harderwijk en Zeewolde

Onze gemeenschappen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde (EHZ) staan niet op zichzelf. Al sinds jaar en dag zijn zij sterk verbonden en vormen zij een levend netwerk dat zich steeds vernieuwt en aanpast. Met 100.000 inwoners is het een serieuze regio waar de inwoners wonen, leren, werken en recreëren en waar een innoverende en ondernemende geest rondwaart. Het gebied en de gemeenschappen hebben nu al veel te bieden, en de potentie van het gemeenschappelijk gebied en de overkoepelende gemeenschap is enorm!

Het hart van dit gebied wordt gevormd door het prachtige Wolderwijd. Bij velen binnen de regio -en daarbuiten- geliefd en hogelijk gewaardeerd. En toch voor velen nog onbekend en niet benut. De drie gemeenten omsluiten het Wolderwijd als een wonderschoon binnenmeer, het ‘central park’ van de regio.

Het levende netwerk van onze gemeenschappen rond het binnenmeer ontwikkelt zich de komende tien tot twintig jaar tot een wonderschoon Wolderwijd.

Unieke centrale ligging én verbindingsregio

EHZ ligt uniek in Nederland. Centraal in het land en op de verbindingslijnen tussen andere regio's. Deze unieke ligging is aantrekkelijk, zo merken we iedere dag. Veel mensen willen hier gaan wonen; vlak bij de Randstad, dichtbij grote steden als Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Lelystad, Almere, Apeldoorn, Deventer en Zwolle. Bedrijven willen zich hier graag vestigen; in een regio waar het arbeidsethos heel goed is. Gunstig gelegen op de Noord-Zuid as tussen de regio Zwolle en de regio Utrecht-Amersfoort en ook in de Oost-West verbinding tussen de regio Apeldoorn en de Metropool Regio Amsterdam.

Kleurrijke regio

Ermelo, Harderwijk en Zeewolde omsluiten het Wolderwijd, maar zijn geen 'één pot nat'. Nee, de drie gemeenschappen zijn met elkaar vervlochten en op elkaar aangewezen. Tegelijkertijd brengen ze heel verschillende kwaliteiten in. Landschappelijk met de prachtige bossen en heidevelden van Ermelo, de kleinstedelijke kwaliteit met de vele voorzieningen van Harderwijk en de ruimtelijke kwaliteit met natuur, landbouw en een dorps karakter van Zeewolde. En zo ontstaat een beeld van gemeenschappen die nagenoeg automatisch en vanzelfsprekend zich bewegen in het gebied. Of het nu om verhuizen gaat, scholing, werk of recreatie. Daarbij wordt geprofiteerd van de verscheidenheid en kleurrijkheid van het gebied. Een potentie waar nog veel meer uit te halen valt.

Gastvrij, trots en verantwoordelijk

Wij, de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties genieten dagelijks van de vele kwaliteiten van het EHZ gebied. Wij zijn trots op alles wat dit unieke stukje Nederland te bieden heeft. Tegelijkertijd zijn wij ook gastvrij; graag en met liefde. Wij willen al die kwaliteiten graag delen met bezoekers aan het gebied. Die unieke kwaliteit vraagt ook om zorg en beheer. Of het nu om de bossen en heidevelden gaat, het water of de stad. Wij willen hier zorgvuldig en verantwoordelijk mee omgaan. Gasten die die verantwoordelijkheid met ons willen delen zijn meer dan welkom.

Ondernemen en innoveren

Kenmerkend aan onze regio is hoe onze gemeenschappen door elkaar heen lopen. Je kunt kiezen voor ruimte en groen, of je woont juist graag in een stedelijke gemeenschap, maar werkt of recreëert in de regio. We zien dat met elkaar ook in praktijk. Verhuizingen vinden in de regio plaats en ook voor werk en recreëren wordt graag gebruik gemaakt van het hele gebied. Juist die combinatie en vervlechting van verschillende woon-, leef- en werkklimaten maakt onze regio zo bijzonder!

Samen vormen we dan ook een toonaangevende regio met een goed vestigingsklimaat en prima arbeidsethos. Wij houden van ondernemen en innoveren, op een praktische wijze en brengen vernieuwing in de praktijk.

De handen ineen slaan, met vertrouwen in de toekomst

Niets komt vanzelf. Ook niet als je als regio zoveel mee hebt. De huidige kwaliteit van onze regio vraagt continu om onderhoud en onze volledige en gezamenlijke toewijding. De samenwerking van onze gemeenschappen zal steeds belangrijker worden. De druk van en de concurrentie met andere regio's neemt toe en vraagstukken worden steeds complexer.

De handen ineen slaan zit in ons bloed. We zijn goed in ondernemen en dit moeten we ook als overheden doen. De krachtige samenwerking van drie zelfstandige gemeenten en twee provincies geeft vertrouwen naar de toekomst. Stilstand betekent achteruitgang. Onze ambitie gaat daarom verder; niet alleen in stand houden, we willen als netwerk verder groeien en uitbouwen. Door te innoveren, ondernemerschap te tonen en mee te ontwikkelen bouwen we verder aan een vitale regio. En sterker; we kunnen ons onderscheiden door als samenwerkende overheden in verbondenheid met ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te versterken en beter te gaan functioneren op het gebied van wonen, economie, bereikbaarheid, recreatie en toerisme.

HOOFDSTUK 2

Ordenend thema: ruimte

2.1 De opgave

Ruimtelijk zien wij als de besturen van Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, als ook de provincies Flevoland en Gelderland een enorme kans. De sturende, faciliterende en ordenende kracht van ruimte is hierin bepalend. Wij zijn als drie gemeenten aan elkaar verbonden aan de noordkant, zowel in ons gedrag en denken als in de infrastructuur. Wij beschouwen EHZ als één gebied, waarbij Harderwijk verbonden is met Ermelo en Zeewolde, maar ook Ermelo zich met zowel Harderwijk als Zeewolde verbonden voelt en ook Zeewolde deze beleving heeft. Vanuit een ruimtelijke visie waarin het concept 'van hoefijzer naar cirkel' centraal staat willen wij samen werken.

Met het concept 'van hoefijzer naar cirkel' willen wij investeren in het nog beter laten functioneren van het ecosysteem. Het verbinden van het gebied draagt bij aan een optimale leefomgeving en kan daarom ook niet los worden gezien van de grote opgaven op het gebied van wonen en werklocaties.

Ruimte is in de Gebiedsagenda daarbij een bijzonder thema. Het ordent, stuurt en faciliteert. Het ordent omdat we met de schaarse ruimte zorgvuldig moeten omgaan. Keuzes in de ruimte bekrachtigen functies in een gebied en sluiten tegelijkertijd uit. Ruimte kan ook sturen. Een krachtig beeld over de ruimtelijke inrichting bepaalt waar woningen gebouwd kunnen worden, waar werklocaties gevestigd kunnen worden en waar de natuur prioriteit heeft. En ruimte faciliteert. Keuzes op de verschillende beleidsterreinen creëren claims op de ruimte. En die ruimte faciliteert daarmee het beleidsterrein.

Centraal staat dat we gezamenlijk willen werken aan een optimale (leef)omgeving voor de mensen die wonen, werken en verblijven in EHZ. Dit is een unieke regio, niet alleen vanwege de ruimtelijke kenmerken zoals het Wolderwijd, maar ook omdat EHZ in twee provincies ligt: Flevoland en Gelderland. Wij allen zien de meerwaarde van een gezamenlijke ruimtelijke visie op de regio.

De gemeenten maken namelijk deel uit van hetzelfde *daily rural system*, wat voor onze inwoners in hun dagelijkse leven heel zichtbaar is. Waar het gaat om werk, school, boodschappen, recreatie en verhuizingen: de inwoners van Ermelo, Harderwijk en Zeewolde weten de andere twee gemeenten te vinden en te benutten. Hoe mooi zou het zijn als de ruimtelijke inrichting van het gebied hier meer op aansluit? Wij willen daarom toe naar een inrichting van de ruimte die de inwoners hierin ondersteunt. Dat betekent dat op het gebied van natuur, landbouw, wonen, infrastructuur en bedrijvigheid in samenhang wordt gekeken.

Enthousiasme over één (heel bepalend) element van ruimte, namelijk het verbinden van Ermelo en Zeewolde springt er uit. Een uitdagende ruimtelijke visie die nog veel onderzoek vraagt, maar tevens de kracht in zich heeft om de relaties tussen de drie gemeenschappen te intensiveren en te vergemakkelijken. Het hoefijzer (alle huidige fysieke verbindingen lopen via Harderwijk) transformeert in die uitwerking naar een cirkel. De krachtige verbindingen tussen de gemeenschappen worden versterkt en gefaciliteerd. Het huidige ecosysteem voor wonen, leren, werken en recreëren krijgt een extra impuls.

Ruimte kan maar één keer worden vergeven en met alle opgaven waar gemeenten nu voor staan; denk aan de energietransitie, veranderende arbeidsmarkt, woningtekorten en stikstofproblematiek, moeten gemeenten keuzes maken en slimme oplossingen bedenken. Bovenal omdat de natuur, bos en water een belangrijk onderdeel zijn van de identiteit van het gebied, en voor (natuur) recreatie en toerisme een belangrijke bron van inkomsten zijn.

Door samenwerking op de ruimtelijke inrichting en het ontwikkelen van een visie op de inrichting van het gebied vormen de drie gemeenten samen niet alleen een groter grondgebied, maar bieden we ook een grotere variatie aan kwaliteiten. Hiermee ontstaat een grotere beschikbaarheid aan opties om de ruimtelijke vraagstukken slimmer en waardevoller op te lossen.

2.2 Concrete afspraken

1 Evenwichtige toekomstgerichte strategische ruimtelijke visie op het EHZ gebied

a. Gemeentelijke omgevingsvisies
   - Op dit moment werken de gemeenten ieder aan een eigen Omgevingsvisie. Deze worden de komende maanden uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd aan de drie raden.
   - Met een vaststelling van deze omgevingsvisies in de gemeenteraden liggen er voor de drie gemeenten heldere ruimtelijke ontwikkellijnen, die zeker voor de jaren 2022 en 2023 voldoende houvast bieden voor EHZ.
   - Met de afronding van de gemeentelijke omgevingsvisies wordt een synthese uitgevoerd waarin vanuit gemeentelijk perspectief gekeken wordt hoe een beschouwing op een grotere schaal kansen kan bieden. En hoe die kansen er concreet uit zien en benut kunnen worden. Deze synthese vindt in de eerste helft van 2023 plaats. Ook de samenhang met en kansen vanuit de provinciale omgevingsvisies worden benut, net als provinciale trajecten zoals Samen maken we Flevoland.

b. Gezamenlijke strategische ruimtelijke visie op hoofdlijnen
   - In 2022 wordt gestart met de voorbereiding van het opstellen van een strategische ruimtelijke visie op hoofdlijnen voor het EHZ-gebied zodat inwoners optimaal gebruik kunnen maken van de kwaliteiten van EHZ. In de strategische ruimtelijke visie worden volume-afspraken gemaakt (aantal te bouwen woningen, m^2 werklocaties, m^2 natuur, etc.), worden afspraken gemaakt over randvoorwaardelijke zaken (grote ingrepen in de infrastructuur, stikstofruimte, etc.) en investeringen, maar ook worden keuzes gemaakt en/of ruimtelijke opgaves aan elkaar verbonden. Ook worden ambities met betrekking tot duurzaamheid binnen EHZ vastgesteld.
   - Dit traject start in het tweede kwartaal van 2022 met een inspirerende EHZ-dag waar de gemeenten samen met de provincies kennis nemen van het stappenplan dat doorlopen wordt en (hernieuwd) kennismaken met de belangrijkste ruimtelijke elementen, kenmerken en kwaliteiten van het EHZ-gebied. Samen met partijen zoals ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit geschiedt deels virtueel, deels live met een bustocht door het EHZ-gebied.
   - Na de inspirerende start worden in de tweede helft van 2022 twee inventarisaties vormgegeven:
     - *de ruimteclaims op alle beleidsterreinen worden in kaart gebracht. En indien beschikbaar ook de locaties waar ruimteclaims op betrekking hebben.*
     - *Op basis van de gemeentelijke Omgevingsvisies, de synthese van die omgevingsvisies, het ruimtelijk perspectief en andere ruimtelijke ontwikkelingen worden ruimtelijke perspectieven in kaart gebracht.*
   - Voor het opstellen van de strategische ruimtelijke visie wordt nauw samengewerkt met maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners. In de ambtelijke voorbereiding en uitwerking werken nadrukkelijk de projectleiders van de Omgevingsvisies van de gemeenten mee.
   - Tevens wordt in de tweede helft van 2022 bestuurlijk een ruimtelijk afwegingskader vormgegeven waarin de gemeenten en provincies afwegingen voor het gehele gebied en afzonderlijke delen expliciet gestalte geven. In het afwegingskader staan criteria opgenomen die weerspiegelen wat de overheden en de inwoners van de gemeenten belangrijk vinden voor de toekomst van het gebied.
   - De inventarisatie en het afwegingskader vormen een basis om in navolging van de gemeentelijke Omgevingsvisies te komen tot één strategische ruimtelijke visie op hoofdlijnen voor Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Deze visie biedt de kaders voor hoe om te gaan met de ruimtelijke claims. De totstandkoming en de besluitvorming is gepland voor 2023, waarmee de strategische ruimtelijke visie voor het EHZ-gebied geldend wordt vanaf 2024.
   - De strategische ruimtelijke visie wordt zo vormgegeven dat deze vanaf 2024 functioneert als een gezamenlijke EHZ-omgevingsvisie voor de drie gemeenten en daarmee de afzonderlijke omgevingsvisies vervangt.

Met veel bevlogenheid, energie en kennis van een grote groep betrokkenen is een inventarisatie gemaakt van de kwaliteiten van de 3 gemeenten op allerlei terreinen en van allerlei ideeën. Dat is een mooi begin, maar ik hoop dat vanaf nu gewerkt kan worden aan een overkoepelende droom en creatieve toekomst-ambitie waarin deze ideeën kunnen landen. Dus iets om samen aan te bouwen en wat meer is dan de benoemde onderdelen (mooie natuur, aantrekkelijke ligging, water...). Ik hoop dat we niet te snel verzanden in clichés van gebieds-ontwikkeling en plannenmakerij, maar ruimte maken voor verbeeldingskracht en een echt uniek lonkend perspectief.

Dhr. Moens, Puur Zeewolde

2. Ruimtelijk en maatschappelijk perspectief op EHZ-niveau

a. De drie gemeenten hebben ieder een eigen ruimtelijk karakter, die ook juist meerwaarde oplevert voor de andere twee gemeenten. In een ruimtelijk perspectief van EHZ komt nadrukkelijk naar boven hoe de natuur, het stadse karakter en het water een plek krijgen. Een belangrijke voorwaarde is dat het Wolderwijd niet wordt ervaren als de rand van de gemeente maar als het middelpunt van de regio EHZ. Het is daarmee een verbindend element en ook de plek van ontmoeting voor de gemeenten.

b. In het creëren van een ruimtelijk en maatschappelijk perspectief kan naamgeving en 'branding' van de regio een rol spelen. Dit aspect wordt nadrukkelijk meegenomen in de ontwikkeling van het perspectief.

c. Op voorhand geven de besturen van de drie gemeenten een sterkere verbinding tussen de gemeenschappen mee als aandachtsveld. Van hoefijzer naar cirkel. Visie, vitaliteit en verbinding: vanuit dit credo willen de drie gemeenten en de twee provincies nadrukkelijk onderzoeken op welke wijze de verbinding tussen alle drie de gemeenten gemaakt kan worden.

d. Dit kan betekenen dat ***er op lange termijn*** tussen Horst en Zeewolde een infrastructurele aanpassing komt die voor de verbinding van het hele EHZ gebied zorgt. De te realiseren verbinding is een versterking van het EHZ gebied, een impuls voor de vitaliteit van de gemeenschappen en het ecosysteem dat zij vormen. De drie gemeenten en twee provincies onderzoeken samen of, hoe en wanneer zij deze infrastructurele verbinding kunnen realiseren. Zij buigen zich over het bundelen van kennis, lobby en financieel vermogen. Wanneer de vijf partijen besluiten de handen ineen te slaan voor een oeververbinding leggen zij dit vast in een gezamenlijke intentieverklaring. Daarna volgen het uitwerken van een 'business case' en een plan van aanpak.

3. Portefeuillehoudersoverleg als platform voor afstemming.

a. Het portefeuillehoudersoverleg (POHO) ruimte, met de verantwoordelijke wethouders van iedere gemeente, functioneert als een platform waar actuele ruimtelijke vraagstukken worden afgestemd.

b. Het heeft twee rollen. Allereerst een faciliterende rol. Het vertaalt ruimtelijke claims vanuit andere beleidsdossiers die regionaal (wonen en werklocaties) of lokaal verder gebracht moeten worden, maar vragen om een ruimtelijke duiding, richting of oplossing.

c. Daarnaast heeft ons POHO ook een sturende rol. Die wordt ingevuld vanuit het ruimtelijk en maatschappelijk perspectief en daarnaast door het invulling geven aan een ruimtelijke visie op EHZ-niveau.

d. Als drie gemeenten spreken wij over het dossier ruimte, tijdens en na het opstellen van het perspectief en de visie, met één stem in allerhande afstemmingen met andere regio's, waarmee wij relaties hebben of zelfs deel van uit maken (bijvoorbeeld op provinciaal niveau).

HOOFDSTUK 3

Actielijn Wonen

3.1 De opgave

Voor onze inwoners is het goed wonen in de EHZ-regio: we hebben groen en water, een historische Hanzestad, de Veluwe als achtertuin en een centrale ligging in Nederland. Mede door de hoge woningprijzen in de Randstad en het toenemende thuiswerken sinds de coronacrisis, wint het gebied aan populariteit. Ook verhuizen veel mensen binnen het EHZ-gebied: gezinnen met kinderen trekken vaak naar Harderwijk of Ermelo; alleenstaanden, stellen zonder kinderen en ouderen trekken vaak naar Harderwijk; en werkenden tussen de 24 en 29 trekken vaak naar Zeewolde. De drie gemeenten nemen samen verantwoordelijkheid voor een goede doorstroom op de woningmarkt.

Net als elders in het land is de woningmarkt in de EHZ-regio de afgelopen jaren flink veranderd: de prijzen zijn gestegen, de druk op de woningmarkt is toegenomen en inwoners hebben steeds vaker moeite een woning te vinden. Waar in Zeewolde in de beginjaren het prijsniveau nog laag was, trekt dat inmiddels bij. En waar starters eerst nog ruime keuze hadden, hebben zij nu steeds meer moeite om een geschikt en betaalbaar (koop)huis te vinden. Terwijl juist deze starters hard nodig zijn op de arbeidsmarkt en voor de vitaliteit (ook in economische zin) van het gebied. Ook de veranderende bevolkingssamenstelling speelt mee: mede door vergrijzing worden huishoudens steeds kleiner, waardoor extra woningen nodig zijn.

Daarnaast is de prognose dat de bevolking van Ermelo, Harderwijk en Zeewolde de komende jaren blijft stijgen, in deze laatste gemeente zelfs met bijna 20% tot aan 2050. Alles wijst erop dat de vraag naar woningen in het gebied de komende decennia blijft groeien. De woningvoorraad moet dus uitgebreid worden. Er is vooral behoefte aan één- en tweekamerwoningen, in zowel de betaalbare klasse (vooral voor starters) als in het luxere segment (voor voornamelijk senioren).

Naast de kwantitatieve uitdagingen die dit voor de woningmarkt van het gebied meebrengt, liggen er ook kwalitatieve uitdagingen. Allereerst moet de woningvoorraad aansluiten bij de behoeften van inwoners. Een specifiek aandachtspunt hierbij zijn passende woningen voor jongeren, om hen te binden aan en vast te houden in het gebied. De drie gemeenten zien jongeren nu regelmatig wegtrekken, omdat zij er geen geschikte woning of baan kunnen vinden. Dit, terwijl jongeren en starters juist hard nodig zijn op de arbeidsmarkt. Passende woningen zijn een voorwaarde om hen economisch te kunnen binden aan de regio. Ten tweede zal, gezien de vergrijzing in de EHZ-gemeenten, de behoefte aan seniorenwoningen en zorg-woonconcepten de komende tijd toenemen. Deels hieraan gelieerd willen de gemeenten ook inzetten op 'bijzondere woningen' voor zorgbehoevende inwoners. Ten derde moet de woningmarkt in balans zijn, zowel in huur als in koop, om deze toegankelijk te houden voor alle huishoudens. Hierbij vormen vooral voldoende sociale huurwoningen een aandachtspunt. Zeker de gemeente Ermelo heeft relatief weinig sociale huurwoningen (66,7% van de huursector, tegenover 76,3% gemiddeld in Nederland). Ten vierde vraagt de betaalbaarheid van woningen om aandacht. De huizenprijzen in het EHZ-gebied zijn de afgelopen jaren gestegen en voor een goede doorstroom is het belangrijk om de vastzittende woningmarkt te doorbreken. Ten vijfde is verduurzaming van de woningvoorraad een speerpunt.

Tot slot is er, vooral in Ermelo en Harderwijk, sprake van een grote druk op de beschikbare ruimte. Dit maakt dat de ruimte voor het bouwen van nieuwe woningen beperkt is en innovatieve oplossingen als herstructurering, transformatie, inbreiding en 'tiny houses' belangrijk zijn. De provincie Flevoland staat hiernaast met het programma 'Flevoland bouwt voor Nederland' voor de opgave om 100.000 extra woningen te realiseren.

Kortom: we willen toe naar een gebied met een evenwichtig, gevarieerd woningaanbod waarbij onze huidige en toekomstige inwoners in alle levensfasen en passend bij hun persoonlijke situatie en wensen bediend worden, inspelend op ontwikkelingen binnen ons gebied en woonbehoeften van buiten.

3.2 Concrete afspraken

1. Een gezamenlijke visie op wonen binnen EHZ

a. We beginnen in 2022 met de ontwikkeling van een integrale EHZ woonvisie. In 2023 ronden we deze visie af.
   - EHZ wordt in deze visie als één woningmarkt beschouwd, met aandacht voor hoe de drie gemeenten complementair kunnen zijn en hoe inwoners binnen EHZ een passende woonlocatie kunnen vinden. Een feitelijke analyse van de woningopgave voor EHZ vormt de basis voor deze visie.
   - Het afwegingskader van de ruimtelijke visie vormt voor de woonvisie het uitgangspunt, waaruit ook belangrijke kaders volgen voor de woonvisie op bijvoorbeeld het gebied van duurzaamheid.
   - Deze woonvisie is uiteraard nauw verbonden met de bevolkingssamenstelling én de bevolkingsprognose. De drie gemeenten verschillen in opbouw van de bevolking en hebben verschillende mogelijkheden om bij te dragen aan de regionale woningmarkt. Differentiatie van woningen per gemeente is daarom een uitgangspunt van deze regionale visie.
   - We maken een digitale woonatlas, met een overzicht van de voorraad woningen en woonmilieus. De woonatlas is voor de betrokken overheden een database die zij vrij kunnen gebruiken. Mede op basis van deze gegevens wordt de EHZ woonvisie opgesteld. Voor dit initiatief wordt aansluiting gezocht bij de ontwikkeling van het woningmarktdashboard van de Noord West Veluwe.

b. Het portefeuillehoudersoverleg Wonen ziet toe op de voortgang van de EHZ woonvisie en lokale accenten binnen de visie. In 2022 wordt door het POHO afgesproken hoe de visie en de daadwerkelijke realisatie tot stand komen. Nadrukkelijk bekijkt het POHO ook hoe de huidige regionale samenwerking op het gebied van wonen, zoals bijvoorbeeld in het verband van de Noord West Veluwe, hierbinnen past.

c. De afzonderlijke gemeenten kennen hun eigen woonopgave en hebben daar ook al plannen en visies voor ontwikkeld. Die nemen we als uitgangspunt voor de EHZ woonvisie, waarbij gezamenlijk wordt uitgewerkt hoe de gemeenten en provincies kunnen bijdragen aan het verbeteren van het woonklimaat.
d. De visie wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met onze regionale partners: corporaties, consumenten, marktpartijen en financiers. We stellen hiervoor het intergemeentelijk woningmarktoverleg in. Dit overleg wordt zowel ingezet voor het ontwikkelen van de regionale woonvisie als gezamenlijke monitoring en kennisontwikkeling op de woningopgave.
e. In 2022 wordt een woonevent georganiseerd voor maatschappelijke en politieke partijen om de woningopgave binnen EHZ te bespreken en verder te duiden. We pakken deze woningbouwopgave als regio op dus moeten we de uitdagingen en kansen per gemeente kennen en kunnen plaatsen in de regionale context.
f. De EHZ woonvisie is uiterlijk op 31-12-2023 afgerond en vastgesteld door het portefeuillehoudersoverleg en wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de individuele gemeenteraden.
g. Vanuit de visie worden principes bepaald die als kader leidend zullen zijn voor nieuwe woningbouwprojecten binnen EHZ.

Dat we de potentie van de regio optimaal benutten om de grote gemeente-overstijgende vraagstukken gezamenlijk op te pakken vind ik heel positief. Samen in gesprek én samen in actie aan de hand van een gedeelde gebiedsagenda waarmee we mooie slagen kunnen maken voor de regio.

Mevr. Imming, UWOON

2. Een gezamenlijk woningbouwprogramma voor EHZ

Met de visie in de hand werken we aan de ontwikkeling van het EHZ woningbouwprogramma. We bekijken de woningbouwopgave van EHZ als geheel en maken ruimte voor specifieke woonmilieus en projecten die passen binnen de ontwikkeling die we als regio willen maken. Hiermee voegen we kwaliteit toe aan het gebied voor onze huidige én toekomstige inwoners.

a. We leggen in dit woningbouwprogramma op EHZ-niveau vast hoeveel woningen we per jaar realiseren en hoeveel woningen in 2035 in het EHZ-gebied zijn gebouwd, met voldoende aandacht voor belangrijke groepen zoals starters en senioren. Ook herontwikkelingen en verbouwingen worden opgenomen in het woningbouwprogramma.
   - Juist op het gebied van nieuwbouw voor specifieke woonmilieus zien we kansen om als EHZ voortgang te boeken. Differentiatie binnen EHZ kan voor een deel voorzien in de behoeften van bijvoorbeeld senioren of starters.
b. Het woningbouwprogramma wordt vastgesteld op basis van de EHZ woonvisie. De voortgang op dit programma wordt bewaakt in het portefeuillehoudersoverleg Wonen.
c. Om de uitvoering van de afspraken uit het gezamenlijke woningbouwprogramma te bewaken wordt per 1-1-2024 een coördinatieteam met experts van de drie gemeenten en twee provincies ingesteld. Dit team houdt actuele ontwikkelingen en de gevolgen voor het woningbouwprogramma nauwlettend bij en coördineert de implementatie.
d. Tot het ontwikkelen van nieuwe uitleglocaties wordt alleen besloten wanneer dit door alle drie de gemeenten wordt ondersteund en past binnen de regionale woonvisie.

3. Samen optreden bij verdeling woonruimten

We versterken de samenwerking rondom woonruimteverdeling als EHZ.

a. We identificeren de woonlocaties per gemeente en delen die informatie met elkaar binnen EHZ.
b. Het POHO wonen identificeert de behoeften binnen EHZ omtrent woonlocaties en woningzoekers met urgentie. Bepaald wordt op welke wijze de gemeenten gezamenlijk op kunnen treden op deze thema's.
c. De provincies spelen een actieve rol om dit woonruimte-verdeelsysteem goed te laten functioneren, aangezien dit over provinciegrenzen heen gaat.
d. We inventariseren binnen het POHO Wonen de opties om gezamenlijk aan te sluiten bij bestaande regionale samenwerkingsverbanden, zoals het aansluiten van Zeewolde bij de Noord West Veluwe.

4. De lobby richting Den Haag en strategische regio's doen we samen

We bundelen onze krachten richting Den Haag en de belangrijke omliggende regio's: we spreken met één mond en staan daardoor sterker.

a. Vanuit het POHO Wonen ontwikkelen we een gezamenlijke lobbyagenda voor EHZ op basis van het woningmarktprogramma, in nauwe samenwerking met de provincies.
b. Vanuit EHZ wordt aangesloten bij strategische samenwerkingspartners zoals de Metropool Regio Amsterdam en regio Zwolle.
c. Ook vertegenwoordigen we onze gezamenlijke visie en ambities binnen bestaande verbanden. Bijvoorbeeld zal de gemeente Zeewolde binnen het ruimtelijk en maatschappelijk perspectief van Flevoland en de bijbehorende strategische agenda de ideeën, visies en standpunten van EHZ inbrengen.
d. Dit doen we ook bij strategische samenwerkingspartners in de bredere regio, en sluiten aan bij bijvoorbeeld de discussie rondom de woningopgave waar de provincie Flevoland voor staat.

HOOFDSTUK 4

Actielijn: Werklocaties

4.1 De opgave

Economie en de arbeidsmarkt is voor de inwoners en de ondernemers in de drie gemeenten van groot belang. Vitaliteit van een dorp, stad of wijk is voor een belangrijk deel afhankelijk van de mate van arbeidsparticipatie en daarmee werkgelegenheid in de regio. Binnen EHZ is het aanbod van banen in onze vitale arbeidsmarkt bovengemiddeld goed. Veel mensen die wonen in het EHZ-gebied werken ook in datzelfde gebied. Natuurlijk niet één op één. Er is een pendel van werkenden naar het gebied en evenzo van inwoners naar werkzaamheden elders.

Met de titel 'Werklocaties' lijkt gekozen te worden voor een smalle -bijna ruimtelijke- kijk op het vraagstuk economie. De Werklocaties zien wij als onderdeel van een breder economisch perspectief. Nodig ook om inhoudelijk relevante en onderbouwde oplossingen te kunnen bieden. Met Werklocaties geven we tegelijkertijd ook een specifieke focus mee om resultaten te kunnen boeken. Als één van de centrale opgaven wordt gekozen voor een beperkte, welhaast kortzichtige prioriteit: werklocaties vormen een belangrijk onderdeel van een bredere en zwaardere economische opgave. Het begrip, met een sterk tactische lading en implicatie, dekt de lading niet van de echt grote economische uitdagingen en opgave waar een nieuwe regio voor staat.

EHZ kenmerkt zich door een hoge arbeidsparticipatie én een groot aanbod van arbeidsplaatsen. Dat willen we zo houden, onderhouden en versterken. EHZ heeft een dominant MBO-profiel, kijkend naar de beroepsbevolking. En daarom is werkgelegenheid in MBO-banen van groot belang voor de leefbaarheid en dynamiek in onze gemeenschappen. Het houden, onderhouden en versterken betekent dat we vandaag, morgen en overmorgen een sterke en aantrekkelijke partner zijn voor het bedrijfsleven. We doen het goed, maar we moeten ons blijven vernieuwen. En op onderdelen kan het ook echt beter. Dat vraagt een versterking van het economisch profiel. Een economisch profiel dat op voorhand niet beperkend is, maar richting en focus geeft en tegelijkertijd ruimte biedt aan een veelkleurig bedrijfsleven. Naast een economisch profiel zijn ook impulsen voor versterking van de arbeidsmarkt, een goed woonklimaat en goede en beschikbare werklocaties belangrijk. De beschikbaarheid en de kwaliteit van de werklocaties, alsmede het serviceniveau en de dienstverlening daar om heen zijn belangrijke redenen voor bedrijven om zich binnen EHZ te vestigen.

Dit is ons gezamenlijk belang en ook onze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Als gemeenten samen met de provincies. Én in nauwe samenwerking met de ondernemers en het onderwijs.

Onze rol zien we als samenwerkende gemeenten en provincies als faciliterend en stimulerend, waarbij we initiatieven vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties ruimte willen geven. Deze opgave vraagt om een versterking van de verbinding tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs, het volume en de kwaliteit van ons aanbod van werklocaties en van het zakelijk gemak voor ondernemers bij het vinden van een geschikte en passende werklocatie. Door hier flexibel als regio op in te spelen bieden we meer variatie en aanbod, waardoor we vraag en aanbod slimmer op elkaar kunnen afstemmen. Het is belangrijker dát een bedrijf zich in de regio vestigt dan wáár (in welke gemeente) deze zich vestigt.

Kortom: als EHZ werken we aan een sterk en aantrekkelijk economisch profiel van het gebied, met een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een goede mix tussen theoretische en praktisch geschoolde werknemers.

4.2 Concrete afspraken

1. Economisch profiel van de regio

a. Iedere regio heeft al een economisch profiel. Een profiel dat gebaseerd is op twee pijlers, namelijk de kenmerken van de arbeidsmarkt en de gemene deler van de profielen van de aanwezige bedrijven. De EHZ-samenwerking wil meer scherpte aanbrengen in dit profiel. Om te komen tot een krachtig en onderbouwd toekomstig economisch profiel worden de relaties op meta- en strategisch niveau tussen economische- en werkgelegenheidsontwikkeling enerzijds en anderzijds wonen/woonvoorraadontwikkeling en regionaal-demografische ontwikkeling verder geanalyseerd. De basis is reeds voorhanden in de Nota van Bevindingen. Inzicht in deze fundamentele relaties die zich in de samenleving o.a. vertalen op terreinen van werkgelegenheid en arbeidsmarkt, onderwijs, ruimtegebruik en ruimtevragen, mobiliteit en duurzaamheid is wenselijk en noodzakelijk. Evenals verkenningen over de lange termijnontwikkelingen in samenleving, economie, arbeidsmarkt (mede op basis van eerder benutte bronnen van SER, CBS, CPB, PBL). Deze analyse kan extra kleur geven aan onderstaande punten. Aan de arbeidsmarktzijde wordt meer scherpte in het profiel aangebracht door te investeren in betaalbare woningen voor starters (waaronder een groot deel 2-kamer woningen) om zo talentvolle arbeidskrachten te binden en aan te trekken. En om samen met HBO en MBO onderwijsinstellingen te investeren in vakopleidingen die passen bij het economisch profiel.

b. Aan de werklocatiezijde wordt meer scherpte in het economisch profiel aangebracht door bepaalde werklocaties specifiek in te richten op bepaalde economische sectoren. Het gaat hier om faciliterend en met een kwaliteitsimpuls de werklocaties interessant te maken voor bedrijven. Ook wordt in de communicatie naar en de acquisitie van bedrijven gericht ingezet op het aantrekken van nieuwe en het uitbreiden en behouden van bedrijven die passend zijn bij het economisch profiel. Het beleid is faciliterend en stimulerend en niet uitsluitend. En servicegericht, zoals zichtbaar wordt in het EHZ Ondernemers Loket.

c. In het POHO Economie wordt in de tweede helft van 2022 het economisch profiel voor de regio nader uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden.

d. Op basis van dit economisch profiel wordt in 2023 een geoperationaliseerd economisch beleid opgezet waarin specifiek aandacht wordt gegeven aan:
   - *Het vastgestelde economische profiel*
   - *Arbeidsmarktbeleid met specifiek aandacht voor starterswoningen en vakopleidingen*
   - *Werklocaties met specifiek aandacht voor beschikbaarheid en groei (volume), kwaliteit van werklocaties, communicatie naar en acquisitie van bedrijven, EHZ Ondernemers Loket.*

Wij zijn blij dat de gemeenten inzetten op samenwerking, we verwachten dat dit zal leiden tot sterkere samenwerking tussen ondernemers in de regio. Wij zien dat samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs een basis moet zijn voor succesvolle plannen. Vanzelfsprekend werken wij samen als ondernemers uit Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Dat biedt kansen, ook om bijvoorbeeld oplossingen te vinden voor een tekort aan werklocaties en technische arbeidskrachten. Voor de toekomst moet die samenwerking verder versterkt worden en het zou ons erg helpen de gemeenten hierin gezamenlijk als partner te hebben. Daarbij hechten we ook groot belang aan samenhang tussen, en samenwerking met de overige omliggende gemeenten. Dan kunnen we al die mooie ondernemingen hier laten groeien, en samen werk maken van bijvoorbeeld de energietransitie.

Reinald van Ommeren, voorzitter bedrijvenkring Ermelo, Erwin Bruinink, voorzitter bedrijvenkring Harderwijk en Luuk Salomons, voorzitter bedrijfskring Zeewolde.

2. Regionaal Programma Werklocaties

a. Samen met de provincies en in afstemming met de bedrijvenkringen wordt er een nieuw Regionaal Programma Werklocaties opgesteld waar de gemeenten Ermelo, Harderwijk, Zeewolde (en -indien gewenst- Putten) en de provincies Gelderland en Flevoland aan deelnemen.
b. In dit Regionaal Programma komen drie lijnen samen: het 1-loket principe; de beschikbaarheid van werklocaties (omvang en volume) en de kwaliteitsimpuls werklocaties.
c. Het Regionaal Programma Werklocaties wordt in 2022 ontwikkeld en in de tweede helft van 2023 vastgesteld.
d. Het POHO Economie is bestuurlijk verantwoordelijk om tot het Programma te komen.
e. Het POHO zal ook voorstellen formuleren voor uitbreidingslocaties en nieuwe werklocaties van EHZ. Dit geschiedt in nauwe afstemming met het POHO Ruimte.
f. De ontwikkeling van het loket, het aanbod en de kwaliteitsslag geschiedt vanuit een nauwe samenwerking tussen de gemeenten, de provincies en de bedrijvenkringen. Hiertoe wordt een board met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven opgezet. Hier nodigen we de bedrijvenkringen, een aantal belangrijke ondernemers en spelers uit het onderwijs voor uit. Deze Board gaat per 1 juli 2022 van start en werkt in nauwe samenwerking met het POHO Werklocaties.

3. Het EHZ Werklocatiepunt

a. Ondernemers van binnen en buiten de regio hebben één gezamenlijk aanspreekpunt voor werklocaties in de gemeenten Ermelo, Harderwijk, Zeewolde. Indien nuttig en gewenst kan ook de gemeente Putten aan sluiten op dit initiatief.
b. De huidige loketten en bedrijfscontacten voor werklocaties vormen de basis voor dit initiatief. Zij gaan op in het nieuwe Werklocatiepunt. Het EHZ Werklocatiepunt start per 1 januari 2024, wanneer het RPW is vastgesteld.
c. Huidige initiatieven, personen en loketten gericht op werklocaties gaan op in het Ondernemersloket en houden daarmee, nadat het Ondernemersloket in gebruik wordt genomen, op te bestaan. Dit EHZ-bedrijvenloket vormt vanaf 1 januari 2024 de enige ingang voor bedrijven om gericht te zoeken naar passende oplossingen. Nauwe aansluiting wordt gezocht met het werkgeversservicepunt dat voor Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Putten wordt opgericht. Voorop staat dat de communicatie tussen bedrijven en gemeenten eenvoudiger wordt.
d. Ook zal dit loket voor bestaande bedrijven steeds weer het aanbod in kwalitatieve en kwantitatieve zin optimaliseren.
e. Voor de gemeenten is het loket de ambtelijke spreekbuis en de woordvoering naar bedrijven.
f. Als ontwikkelbeeld hebben de gemeenten daarbij het volgende voor ogen: het Werklocatiepunt wordt een breed platform met daarbinnen meerdere virtuele ‘loketten’, bijvoorbeeld voor bedrijfshuisvestingvragen voor industrie/logistiek/handel, detailhandel, zorg en recreatie & toerisme, circulaire economie en start-ups.

4. Anticiperende beschikbaarheid en autonome groei aanbod van werklocaties

a. De beschikbaarheid van kwalitatief goede werklocaties is essentieel om bestaande bedrijven te binden en nieuwe bedrijven aan te trekken. De gemeenten in de EHZ-samenwerking willen de bestaande bedrijven en nieuwkomers -passend bij het economisch profiel- faciliteren met voldoende beschikbaarheid van werklocaties.
b. Beschikbaarheid en kwaliteit van werklocaties sluiten aan op de analyses voortkomend uit het economisch profiel en moeten passen binnen de ruimtelijke strategie van de gemeenten en de provincies.
c. De gemeenten kiezen er voor dat de beschikbaarheid niet vraaggestuurd (altijd te laat), maar anticiperend wordt opgezet. In een tempo dat de huidige bedrijven goed bedient en toekomstige bedrijven selectief bedient. Dit betekent daarmee geen ongebreidelde groei enerzijds of te traag beleid anderzijds. Wij noemen dit autonome groei.
d. Doelstelling is dat in de eerste helft van 2024 voorstellen zijn uitgewerkt op basis van het Regionaal Programma Werklocaties en de Omgevingsvisies, waarin is vastgesteld hoe autonome groei en anticiperende beschikbaarheid praktisch vorm krijgt.
e. Deze concrete uitwerking moet leiden tot steun van de provincies, draagvlak in de Board van het Regionale Programma Werklocaties en de gemeenteraden van de drie gemeenten.

5. Kwaliteitsslag werklocaties

a. In overleg met ondernemers wordt vastgesteld welke werklocaties een kwaliteitsimpuls nodig hebben. Hierbij wordt gekeken naar differentiatie, verduurzaming en herontwikkeling.
b. Onze werklocaties moeten concurrerend zijn en blijven en op thema's als duurzaamheid (energie, circulariteit, bouw en aard bedrijven), veiligheid (offline én online) en aantrekkelijkheid (groen, uiterlijk, ruimtelijke inrichting) bij de beste 30% in Nederland behoren. Hierbij is de inzet van onze ondernemers cruciaal.
c. De kennis en inzet uit de pilot Circulaire Werklocaties van de provincie Gelderland, waar de gemeente Harderwijk nu actief in is, wordt uitgebreid naar heel EHZ. Met de provincie Flevoland wordt gekeken hoe deze provincie hierin kan participeren.
d. Kennis over actieve bedrijven binnen EHZ en de ontwikkelmogelijkheden voor bedrijven worden proactief door gedeeld met de board en ondernemers.
e. De drie gemeenten (en in indien gewenst eveneens Putten) stellen uiterlijk 1 januari 2023 in samenwerking met de provincies en in afstemming met de Board gezamenlijke kwaliteitsprofielen vast waarin gespecificeerd wordt aan welke eisen werklocaties in onze regio moeten voldoen op de thema's duurzaamheid (energietransitie, circulariteit, milieu en mens), veiligheid (offline en online, met specifieke aandacht voor dataveiligheid) en aantrekkelijkheid (groen, uitstraling en ontwerp, ruimtelijke inrichting). De profielen variëren per type werklocatie. De in het kwaliteitsprofiel uitgewerkte normen liggen op hoog niveau en behoren tot de 30% best presterende werklocaties in Nederland anno 2021.
f. De drie gemeenten en twee provincies hebben de intentie om uiterlijk in 2024 hun investerings- en ontwikkelbudgetten voor werklocaties conform de in de governance-paragraaf 6 van dit convenant gespecificeerde wijze (het POHO maakt plannen op basis van beschikbare budgetten, raden beslissen over een integraal plan).
g. Voor elke bestaande werklocatie groter dan 2 ha wordt een plan opgesteld met een financiële paragraaf waarin is uitgewerkt op welke manier de werklocatie zo dicht mogelijk bij het geformuleerde kwaliteitsprofiel wordt gebracht. Hierin hebben gemeenten, mogelijk ontwikkelmaatschappijen en zeker ook ondernemers een rol. Sommige plannen zullen sterk het karakter hebben van een beheerplan, daar waar andere plannen zich veel meer laten kenmerken als ontwikkelplan. Deze plannen zijn uiterlijk 1 januari 2023 beschikbaar.

h. Op basis van al deze gezamenlijke ontwikkelplannen maakt het POHO Economie in afstemming met het POHO Ruimte en de Board een prioritering om zo tot een integraal ontwikkelplan te komen, waarin volgorde en reikwijdte van te maken investeringen in bestaande werklocaties is opgenomen. Dit plan is uiterlijk op 1 juli 2023 beschikbaar.
i. Plannen voor nieuw te ontwikkelen werklocaties moeten per 1 januari 2024 voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsprofiel. Het POHO Economie ziet hier op toe.
j. Aanpassingen in de gemaakte afspraken over kwaliteitsprofiel, ontwikkeling nieuwe terreinen, programmering en (eenmaal vastgestelde) investeringsagenda bestaande werklocaties kunnen alleen met unanieme instemming van het POHO economie gemaakt worden, onder de voorwaarde dat de gemeenteraden hierover worden geïnformeerd.
k. De ontsluiting van alle nieuwe en bestaande werklocaties op moderne datanetwerken met beter dan marktconforme kwaliteit en capaciteit is een bijzonder aandachtspunt.
l. Tot slot wordt samen met de provincies gekeken hoe ontwikkelmaatschappijen, provinciale en rijksmiddelen ingezet kunnen worden om de kwaliteitsimpuls werklocaties mogelijk te maken.

6. Vakopleiding als investering in de arbeidsmarkt

a. Vakopleidingen zijn én een stimulans voor de economie én een bindende factor voor vakmensen. Centraal staat het aantrekken en binden van jong talent om de EHZ arbeidsmarkt te vernieuwen en sterk te houden.
b. Vernieuwing en versterking van vakopleidingen op MBO- en mogelijk HBO-niveau zien wij als een belangrijk initiatief voor versterking van economie en arbeidsmarkt.
c. In 2022 zal het POHO Economie een inventarisatie uitvoeren naar de stand van zaken van de diverse campussen binnen EHZ.
d. Op basis van deze inventarisatie en het economisch profiel wordt een ontwikkelplan opgesteld waarin versterking en uitbreiding van de vakopleidingen op het programma staan. Met de campussen op het gebied van (food)logistiek, maak/techniek en zorg worden als eerste met de betrokkenen de kansen besproken voor verdere ontwikkeling. Het ontwikkelplan wordt in de eerste helft van 2023 opgesteld en na afstemming in de Board voorgelegd aan de gemeenteraden.

HOOFDSTUK 5

Ondersteunend aan de agenda: Gezamenlijke lobbyagenda

5.1 De opgave

Wanneer we naar EHZ kijken, zien we nog meer kansrijke thema's om op samen te werken. Tegelijkertijd gebeurt er ook al veel, door de overheden maar ook zeker door maatschappelijke organisaties en ondernemers. Daarom hebben we besloten voor twee thema's geen aparte actielijn op te zetten maar willen we juist de regionale initiatieven die er al zijn verder gezamenlijk versterken. Op de volgende twee thema's zetten we daarom in op gezamenlijke lobby: *bereikbaarheid en recreatie & toerisme.*

De bereikbaarheid van EHZ – zowel intern als extern – kent een aantal serieuze knelpunten en is een belangrijke randvoorwaarde voor een sterke regio. We zien een opgave in het gebied rondom de verbetering van de OV-verbindingen, met name van en naar Zeewolde, en de aansluitingen over het water. Ook vormt EHZ het kruis- en verbindingspunt tussen de stedelijke regio's Zwolle, Amersfoort, Lelystad, MRA en Apeldoorn: een belangrijk kruispunt in de verbinding tussen Noord-Nederland en de Randstad.

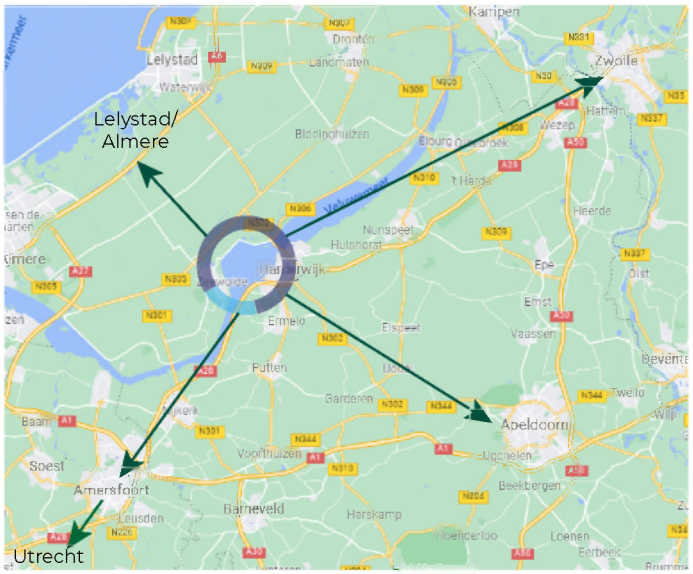

Als we naar de bereikbaarheid van het gebied van buitenaf kijken, valt op dat de bereikbaarheid van de Randstad vanuit de regio en de aansluiting op het Intercity-netwerk beperkt is. Hoewel de arbeidsmarkt voor hoogopgeleiden primair een oriëntatie op de eigen regio, Flevoland, Zwolle en Apeldoorn is, kan dit met name voor een deel van deze doelgroep een aanleiding zijn om het EHZ-gebied te verlaten. En ook op de verbinding van Lelystad naar Apeldoorn is verbetering nodig, zeker wanneer er door de gemeenten wordt ingezet op het middelpunt zijn van Lelystad-Apeldoorn-Zwolle-Amersfoort.

Toerisme en recreatie vormen voor EHZ een belangrijke pijler van de lokale economie, met relatief veel banen in deze sector (8,6% van de banen, tegenover een landelijk gemiddeld van 7,0%). Qua toeristisch profiel hebben we ook duidelijke onderlinge verschillen, maar vullen elkaar daarmee juist goed aan. Wat we gemeen hebben is de centrale rol die de natuur en met name water speelt in ons toeristisch profiel. De opgave waar we voor staan is het gebrek aan jaarrond toerisme. Het recreatie en toerisme in het gebied kent vaak een grote zomer- en vakantiepiek; gedurende de overige maanden van het jaar en buiten de schoolvakanties zijn er minder bezoekers. Deze piek zorgt voor druk op de accommodaties, voorzieningen en natuur, en kan tot overlast leiden. Daarnaast richten bezoekers zich vaak op één van de drie gemeenten, omdat zij de drie niet altijd als één gebied beschouwen. Een gezamenlijk verhaal over het EHZ-gebied ontbreekt, evenals een gezamenlijke communicatie naar bezoekers. Tot slot willen we inzetten op kwaliteitsverbetering van het toerisme in het gebied, bijvoorbeeld door producten en diensten in het hogere segment aan te bieden en door extra nadruk te leggen op duurzaamheid.

5.2 Concrete afspraken

We agenderen deze gezamenlijke lobbyagenda binnen het POHO Economie. Hierbij sluiten met enige regelmaat de provincies aan om echt samen in deze lobby op te trekken. Hier wisselen we informatie uit over de laatste ontwikkelingen en bepalen we hoe en met welke acties we onze lobby nog kunnen versterken om voor de inwoners van EHZ ook op het gebied van bereikbaarheid en recreatie & toerisme zoveel mogelijk resultaten te behalen. Daar waar we aansluiten bij bestuurlijke overleggen spreken we namens EHZ.

1. Gezamenlijke lobby voor verbeterde bereikbaarheid EHZ

a. Binnen het POHO Economie maken we allereerst afspraken over hoe we gezamenlijk optrekken rond de volgende thema's die voor ons als EHZ de meeste prioriteit hebben. Dan gaat het over de problematiek rondom de A28 en de inzet op het IC station in Harderwijk.
b. Wanneer Lelystad Airport in bedrijf wordt genomen, zetten we hier op EHZ ook in om de synergievoordelen zowel via OV als auto te benutten. Dit biedt onder meer kansen voor onze ondernemers en toeristische sector.

Investeren in economie, arbeidsmarkt, werklocaties en woningen voor starters is een goede zaak. Goed dat de Gebiedsagenda die zaken centraal stelt. Toch wil ik graag het belang van een ander onderdeel van de Gebiedsagenda onderstrepen. Dat is de gezamenlijke lobby voor een betere bereikbaarheid. Zowel voor uitgaand verkeer als voor inkomend verkeer. Goede bereikbaarheid versnelt de ontwikkeling van een gebied. Slechte bereikbaarheid maakt een gebied onaantrekkelijk.
Vanuit economie en arbeidsmarkt, maar ook voor recreatie en toerisme super belangrijk. Juist de samenwerking van de drie gemeenten met de twee provincies maakt de lobby voor betere bereikbaarheid kansrijker. Goed dat dit zo wordt opgepakt!

Dhr. Wijnen, Van Buuren Opleidingen

2. Gezamenlijke lobby voor verbinding van recreatie en toerisme als EHZ

a. Binnen EHZ koppelen we actief kansen op het gebied van toerisme en recreatie aan elkaar. We steunen initiatiefnemers voor het verrijken van het nu al mooie aanbod in ons gebied.
   - De gemeenten treden op als makelaars: we weten precies welk aanbod we binnen onze gemeenten hebben en delen deze informatie proactief met ondernemers.
   - We werken hierbij nauw samen met belangrijke partijen binnen EHZ zoals Gastvrije Randmeren, de veerdienst EHZ, de Veluwe, Visit Flevoland, Puur Zeewolde, Ermelo Buitenleven en Heerlijk Harderwijk.
   - De provincie zorgt dat onze belangen ook in programma's zoals Vitale Vakantieparken worden behartigd.

b. We zoeken ook de samenwerking buiten onze regio, waarbij we het Wolderwijd actief in de markt zetten met bijzondere elementen zoals de watertaxi, lokaal voedsel en watersport.

Om gezamenlijk op te trekken en nieuwe kansen te pakken om toerisme en recreatie te versterken binnen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, zou het afstemmen van evenementenagenda's en inzetten op de verbinding die bijvoorbeeld het water ons biedt mooie eerste stappen zijn.

Dhr. Zwaart, Heerlijk Harderwijk

HOOFDSTUK 6

Elementen van de governance

6.1 Algemene aspecten van de governance

De gebiedsagenda van Ermelo-Harderwijk-Zeewolde heeft een gezonde basis. Allereerst vormen de drie gemeenten een *daily rural system*, waar mensen wonen, werken en recreëren. Alle plannen in deze gebiedsagenda hebben tot doel het gebied en/of de gemeenschappen te dienen.

Die samenhang tussen de gemeenschappen en de daarbij behorende vitaliteit en leefbaarheid in het gebied worden versterkt met de gebiedsagenda. Naast inhoudelijke logica en versterking willen ook vijf besturen de schouders er onder zetten. Natuurlijk de besturen van de drie gemeenten. Zij weten zich echter vanaf het begin gesteund en ondersteund door de provincies Gelderland en Flevoland.

En meer dan dat. Ook de gemeenschap is aan zet. Voor de werklocaties willen gemeenten, provincies en bedrijven(-kringen) nauw samenwerken. Voor wonen willen gemeenten en provincies samen optrekken met corporaties, consumenten, marktpartijen en financiers.

De essentie van maatschappelijke samenwerking

In de gebiedsagenda betrekken we nadrukkelijk de maatschappelijke partijen en ondernemers in onze gemeenschap. Voor wonen krijgt onder meer dit vorm in het intergemeentelijk woningmarktoverleg en het woonevent (zie Actielijn Wonen). Voor werklocaties zetten we hiervoor een board met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven op (zie Actielijn Werklocaties).

Naast een regionale ruimtelijke agenda en twee actieprogramma's is het nodig om af te spreken hoe de besturing en organisatie van de gebiedsagenda er uit ziet. Dat beschrijven we in dit hoofdstuk van de governance.

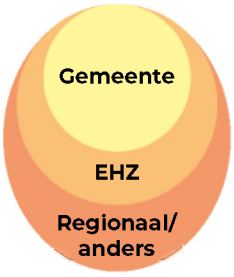

Governance bouwt geen huizen en creëert geen banen. Governance zorgt dat de samenwerking soepel en ordelijk verloopt. Het is daarmee niet sexy, maar wel noodzakelijk.

De governance EHZ kent drie niveaus, te weten:

- ***Lokaal;*** allereerst zijn er drie zelfstandige gemeenten. De gemeenteraden en colleges wegen alle initiatieven af om de belangen van de eigen gemeenschap en het eigen gebied te dienen. Ook een Gebiedsagenda dient aantoonbare meerwaarde te genereren.
- ***EHZ;*** op het niveau van EHZ maken de drie gemeenten en twee provincies afspraken in de gebiedsagenda met daarbinnen actieprogramma's. Voor een deel zullen deze actieprogramma's in gezamenlijkheid worden opgepakt, voor een deel zal het kaders opleveren waarbinnen de drie gemeenten en twee provincies bestuurlijk kunnen acteren.
- ***Regionaal/anders;*** de drie gemeenten maken ook deel uit van andere samenwerkingsverbanden en grotere regio's. Interessant en bemoedigend is dat de drie gemeenten inhoudelijk altijd verbonden zijn. Toch zijn er verbanden waarin provinciegrenzen leidend zijn en de drie gemeenten in andere samenwerkingsregio's opereren. Zoals met de GGD, Omgevingsdienst en de Veiligheidsregio. Het hart van de samenwerking tussen de drie gemeenten ligt bij EHZ. Andere samenwerkingsverbanden zijn belangrijk en kunnen invulling geven aan de bovenlokale ambities van de drie. Daar waar mogelijk treden de drie binnen de andere samenwerkingsverbanden op als één gemeente, als één 'stakeholder'. Om zo de belangen van de gemeenschappen en het gebied van EHZ krachtig te bedienen. De steun van de twee provincies is in dit kader onontbeerlijk.

Kijkend naar EHZ is de governance gebaseerd op drie elementen:

Vanuit visie
Vorm en besturing
Energie en dynamiek

- ***Visie;*** de inhoud stuurt in hoge mate de samenwerking. Het is de urgentie van vraagstukken, de mogelijkheden ter verbetering van slagkracht en de potentie van het gebied van de drie die maken dat drie gemeenten en twee provincies bereid zijn de handen ineen te slaan. Het is de visie op dit gebied dat het eerste element van de governance vormt.
- ***Vorm en besturing;*** de vorm waarin en de wijze waarop de samenwerking op het gebied van besluitvorming, coördinatie en sturing gestalte krijgt moet leiden tot het realiseren van de inhoudelijke doelen. Zodanig dat aan de vereiste slagkracht wordt voldaan. De vorm en besturing moet ook op voldoende draagvlak bij de drie gemeenten kunnen rekenen en daarmee afdoende legitimiteit kennen. Immers samenwerking betekent ook macht delen (en dus afstaan).
- ***Energie en dynamiek;*** waar inhoud en vorm altijd evident zijn, blijkt in praktijk dat juist de energie en dynamiek in de samenwerking sterk bepalend zijn voor het succes van de samenwerking. Aspecten als plezier, vertrouwen en resultaten laten zien geven vertrouwen in elkaar en in de samenwerking.

Omdat de acties in onze Gebiedsagenda met name tactisch van aard zijn, zetten wij in op een governance die primair een bestuurlijke focus kent. Het gaat ons erom dat we met slagkracht de potentie van EHZ benutten en niet om (bijvoorbeeld) de kwetsbaarheid of de kosten van ambtelijke organisaties te verminderen. Dat vraagt om een besturing die in eerste instantie wordt gedragen door de leden van de colleges van de drie gemeenten en twee provincies en door de drie gemeenteraden wordt beschouwd als hun agenda. Colleges moeten aan het roer staan en meters maken, de gemeenteraden geven hen steun en (stevige) kaders mee en zien toe op geboekte resultaten. Onze ambtelijke organisaties werken vanuit expertise en kennis samen op de thema's van de Gebiedsagenda.

6.2 Uitgangspunten voor de governance

Voor een effectieve besturing van EHZ hanteren wij de volgende uitgangspunten:

1. Perspectief voor inwoners en gebied

De governance moet een geloofwaardige bijdrage leveren aan het creëren van perspectief voor het gebied en de inwoners van Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Onze visie op EHZ is daarmee een belangrijk startpunt. Onze gezamenlijke potentie is groter dan de optelsom van de potenties van de individuele gemeenten. De inhoudelijke en financiële steun, plus de inbreng van kennis en de versterking van de lobby door de twee provincies is daarbij cruciaal.

2. Samen optrekken, samen investeren

De EHZ-gebiedsagenda is uniek omdat we ons als drie gemeenten en twee provincies verbinden aan opgaves, doelen en te behalen resultaten. Ze nemen samen verantwoordelijkheid voor de EHZ-gebiedsagenda.

De manier waarop de EHZ-governance wordt vormgegeven moet voldoende stevigheid tonen op bestuurlijk vlak zodat de potentie van de regio en de onderscheidende kracht van de actielijnen kan worden benut. Deze bestuurlijke stevigheid houdt ook in dat de drie gemeenten in afstemming met de provincies met één mond spreken over de thema's waarop samengewerkt wordt. Dit maakt de positie van EHZ sterker en de invloed groter.

Tevens willen de drie gemeenten en twee provincies gezamenlijk investeren in de thema's en actielijnen en de krachten bundelen als het om lobby en beïnvloeding gaat.

3. Draagvlak en onderling vertrouwen

Los van welke vorm wordt gekozen, moet het proces altijd voorzien in een forse investering in inhoudelijke verdieping, ontmoeting, samenwerking en onderling vertrouwen. Onze governance moet op voldoende draagvlak kunnen rekenen. Bij de stakeholders in de gemeenschappen, bij colleges van de drie gemeenten en de twee provincies en bij de drie gemeenteraden.

4. Krachtig verbonden

De gemeenten binnen EHZ weten dat op alle actieprogramma's alleen resultaten te boeken zijn indien er actief wordt samengewerkt met andere actoren, zoals ondernemers, onderwijsinstellingen en tal van maatschappelijke organisaties. Omdat hun rol, kennis en kracht een noodzakelijke aanvulling is op de gemeentelijke en gezamenlijk betekenisvolle resultaten geboekt kunnen worden.

5. Open

De gemeenten binnen EHZ zijn elkaars partner en trekken samen op. Dat betekent niet dat zij andere gemeenten en regio's uitsluiten. De EHZ-gemeenten hebben een open houding en willen zich verbinden met anderen indien dat meerwaarde oplevert. Die meerwaarde en daarmee de samenwerking met andere gemeenten en regio's verschilt per thema.

6.3 Het aspect tijd in de governance

De drie gemeenten gaan in samenwerking met de twee provincies iets nieuws opzetten, namelijk een strategische samenwerking. Deze samenwerking voor elkaar krijgen vraagt natuurlijk meer aandacht (en dus een zwaardere governance) dan een strategische samenwerking die al een tijdje loopt. Hetgeen in paragraaf 6.4 is beschreven geldt voor de periode van de eerste twee jaar, dus tot medio 2024. Het kan goed zijn dat in 2024 de governance op onderdelen lichter kan worden ingericht. Hierin kan ook de evaluatie en optimalisatiecyclus een rol spelen. Het eerste moment voor een dergelijke verbeterslag is dus een evaluatie medio 2024.

6.4 Uitwerking governance

De governance wordt langs de volgende lijnen uitgewerkt:

6.5 De visie: Wonderschoon Wolderwijd

Het concept 'Wonderschoon Wolderwijd' is het samenbindend verhaal, waarbinnen de kracht van de gebieden, gemeenschappen en kernen in één samenhangend concept samenkomen. Met het concept 'Wonderschoon Wolderwijd' kijken we op een andere wijze naar het gebied, de gemeenten en de kernen. De visie zorgt voor integraliteit en de ontwikkelrichting. Het brengt samenhang tussen de concrete actieprogramma's op de thema's wonen en werklocaties. Die actieprogramma's bevatten de inhoudelijke doelen en resultaten die wij als drie gemeenten, gesteund door de twee provincies, gezamenlijk willen bereiken. Aanvullend daarop intensiveren we onze samenwerking op het thema ruimte, waarmee we de visie en de twee actieprogramma's krachtig willen we verbinden. Tot slot is er een verbindende lijn "lobby", die wij als onderlegger onder de actieprogramma's aanbrengen. De governance ondersteunt de ambitie en de inhoudelijke doelen zodat deze worden omgezet in concrete resultaten.

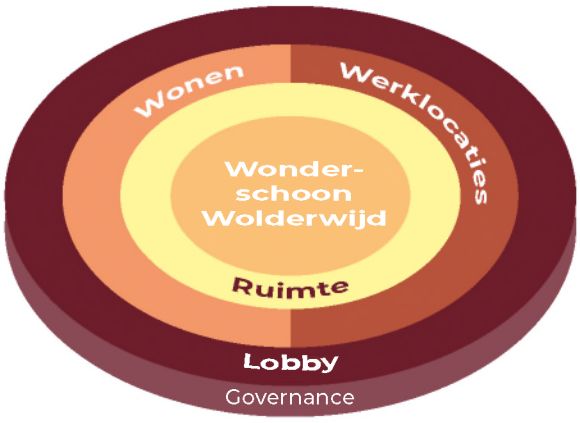

6.6 Bestuurlijke vorm

Wij hanteren de volgende uitgangspunten ten aanzien van de bestuurlijke vorm:

- Sturing op de realisatie van doelen en resultaten van de gebiedsagenda is primair geënt op drie zelfstandige gemeenten. Dat betekent dat de governance de bestuurskracht van de drie zelfstandige gemeenten en twee provincies zo goed mogelijk probeert te benutten.
- Het bundelen van kracht is gericht op regionale vraagstukken, vertaald naar de actieprogramma's voor wonen en werklocaties en versterking van het 'daily rural system' op het thema ruimte en het versterken van de lobby op thema's als bereikbaarheid/mobiliteit en recreatie en toerisme.
- Daarenboven stemmen wij politiek-bestuurlijk af tussen onze drie gemeenten en met de twee provincies. Wij nemen initiatieven om de onderlinge relatie en het onderlinge vertrouwen te bevorderen en tegelijkertijd de kennis over onze regionale vraagstukken te verdiepen.
- De sturing op de gebiedsagenda is primair bestuurlijk van aard. De gemeenteraden sturen op de kaders waarbinnen zo goed mogelijk resultaten geboekt kunnen worden. De portefeuillehouders zijn inhoudelijk aan zet om resultaten te boeken binnen de visie en gebaseerd op de actieprogramma's. Hiermee ontstaat de hoofdstructuur van de besturing met drie zelfstandige gemeenten en twee provincies, die een Bestuurlijk Platform en drie portefeuillehoudersoverleggen inrichten.

Politieke verbinding en sturing

Hoewel het zwaartepunt van de besturing bij de collegeleden ligt, weten wij hoe groot het belang is om ook een politieke verbinding op EHZ-niveau te organiseren. Daarmee willen we borgen dat de gemeenteraden hun kaderstellende rol goed kunnen vervullen, goed geïnformeerd zijn en de meerwaarde van de Gebiedsagenda kunnen versterken en communiceren. En natuurlijk willen we aan de andere kant voorkomen dat er spanning ontstaat tussen bestuurders die op de aangegeven thema's in gezamenlijkheid regionaal acteren en gemeenteraden die primair lokaal georiënteerd zijn.

Onze Gebiedsagenda krijgt gestalte in de bestuurs-juridische vorm van een "convenant". Dat betekent dat de gemeenten uitspreken met een beperkte (in omvang) en krachtige (in impact en resultaat) Gebiedsagenda samen te werken, maar dat ten alle tijden de gemeenteraden verantwoordelijk blijven. Zowel aan de voorkant met het vaststellen van de gebiedsagenda en de governance, maar ook aan de achterkant indien er resultaten geboekt worden. De raden stellen deze vast en bekrachtigen besluiten.

Zoals eerder gezegd is de oriëntatie op de belangen van het eigen gebied en de eigen gemeenschap voor de gemeenteraden het vertrekpunt. Vanuit deze rol kunnen ze bestuurders ook scherp houden, met name op de balans tussen het regionale resultaat en de opbrengst die dat voor de lokale gemeenschap brengt. Echter, ook de gemeenteraadsleden moeten in positie gebracht worden om te sturen op regionale resultaten. Het is primair een verantwoordelijkheid van de gemeenteraden zelf om hierin politiek te acteren.

Bestuurlijk Platform

Het Bestuurlijk Platform heeft een coördinerende, verbindende en faciliterende functie. In het Bestuurlijk Platform is de driehoek burgemeester - gemeentesecretaris - griffier aanwezig. Wellicht bij de start in de volledige samenstelling, maar toegroeiend naar een samenstelling van drie burgemeesters met één gemeentesecretaris en één griffier. Deze gemeentesecretaris en griffier treden op namens alle gemeentesecretarissen en griffiers. Daarnaast maken de gedeputeerden van Gelderland en Flevoland die bestuurlijke zaken in hun portefeuille hebben deel uit van het Bestuurlijk Platform. Zij hebben een 'standing invitation'.

Het Bestuurlijk Platform heeft drie hoofdtaken, te weten:

- *Verbinding, communicatie en ambassadeurschap:* het informeren en betrekken van colleges, raden en maatschappelijke partners bij de samenwerking
- *Borgen capaciteit en middelen:* het escalatieniveau zijn voor knelpunten in de uitvoering van de samenwerkingsagenda rondom capaciteit, middelen en slagvaardige besluitvorming
- *Spiegelen, signaleren en agenderen:* het verbinden van inhoudelijke opgaven, kritische controlevragen stellen, signaleren van trends en knelpunten, agenderen van nieuwe vraagstukken

Het Bestuurlijk Platform heeft met deze drie hoofdtaken het faciliteren van de portefeuillehouders en het bouwen aan vertrouwen als belangrijke thema's. Het succes van het Bestuurlijk Platform is (meer dan bij de portefeuillehoudersoverleggen) afhankelijk van de energie, het commitment en het leiderschap van de leden die het Bestuurlijk Platform bemensen.

Het Bestuurlijk Platform komt zes tot acht keer per jaar samen. De thematrekkers schuiven twee maal per jaar aan bij het Bestuurlijk Platform: bij het vaststellen van het jaarprogramma in de laatste vergadering van het jaar en voor de zomer om de voortgang te bespreken. Deze overleggen zijn niet bedoeld om de inhoud te bediscussiëren, maar richten zich op de taken van het bestuurlijk platform die voortvloeien uit bovenstaande rolbeschrijving.

Wij zullen daarenboven continu verkennen welke kansen zich voordoen om deze politieke verbinding en sturing verder tot stand te brengen. Het Bestuurlijk Platform heeft hierin een belangrijke rol. Het Bestuurlijk Platform verkent met raadsleden en griffiers hoe aan de communicatie met en participatie van de gemeenteraden optimaal vorm wordt gegeven, zodanig dat de gemeenteraden goed in positie zijn om hun verantwoordelijkheid in te vullen.

Een samenhangend gebied en een krachtige gebiedsagenda maakt nog niet dat er in EHZ resultaten worden geboekt. Immers, het gebied bestaat uit drie zelfstandige gemeenten, die primair een lokale oriëntatie hebben. Naast de formele lijn in de vormgeving van de governance is het wenselijk om ook te investeren in het versterken van de onderlinge relatie. Met het investeren in politieke en bestuurlijke verbinding vergroten we het strategisch inzicht rond regionale vraagstukken, krijgen we meer inzicht in de belangen, vraagstukken en dynamiek en werken we aan onderling vertrouwen.

Als vertrekpunt neemt het Bestuurlijk Platform de volgende initiatieven:

1. *Relatie met gemeenteraden: Werkprogramma EHZ-raden*

   Het Bestuurlijk Platform neemt het voortouw om samen met de drie gemeenteraden een werkprogramma op te stellen dat voorziet in inspiratie, ontmoeting en voortgang, betrekking hebbend op de Gebiedsagenda. Wij voorzien dat de volgende elementen onderdeel van de gebiedsagenda kunnen zijn:

   - ***EHZ-gebiedsconferentie voorjaar en EHZ-gebiedsconferentie najaar***
     Jaarlijks worden de voltallige gemeenteraden uitgenodigd om aanwezig te zijn bij de twee gebiedsconferenties. Deze hebben tot doel om de verbinding van de lokale politici met de regionale doelen, resultaten en prestaties te versterken en successen te vieren. Immers, we willen acteren op de regionale vraagstukken als ware het één gemeente. Raadsleden kunnen er bovendien hun kennis vergroten, inspiratie opdoen en elkaar onderling beter leren kennen. De conferentie wordt gehouden op een voor de actieprogramma's betekenisvolle plek binnen EHZ.
     De voorjaarsconferentie kijkt -passend bij de P&C-cyclus- terug en richt zich primair op de behaalde doelen en geboekte resultaten. Successen worden gevierd en bijstellingen aangeboden.
     De najaarsconferentie kijkt vooruit en richt zich primair op de plannen voor het komend jaar (opgaves, doelen en te behalen resultaten).
   - ***Introductie EHZ voor nieuwe gemeenteraden***
     Iedere gemeente heeft na gemeenteraadsverkiezingen een inwerkprogramma voor de nieuwe gemeenteraad. Bij de gemeenteraden wordt in het introductieprogramma voorzien in een introductie over de samenwerkingsagenda, de concrete actieprogramma's en de werking van de governance van EHZ.

2. *Relatie met colleges: twee maal per jaar een 'special' over een strategisch thema*

   Twee maal per jaar organiseren twee leden van het Bestuurlijk Platform en één thematrekker een 'special' over een specifiek strategisch thema, eventueel met gastsprekers en gericht op een dynamisch en verkennend gesprek. Deze 'special' is specifiek georganiseerd voor de colleges van de drie gemeenten en twee provincies. Daarbij kunnen, afhankelijk van het thema eventueel ook externe stakeholders aanschuiven. Het is aan het Bestuurlijk Platform om het thema te bepalen en de 'special' met een thematrekker voor te bereiden. Het gesprek heeft het karakter van kennisoverdracht en inspiratie en niet van een verantwoording. Bij dit gesprek wordt nadrukkelijk de faciliterende en verbindende kracht van het Bestuurlijk Platform benut om de colleges goed aan te sluiten om daarmee thema's verder te brengen. Zo snijdt het mes aan twee kanten. Het Bestuurlijk Platform kent de regionale thema's en is in positie en de thematrekkers benutten de kracht van het Platform en de colleges om de thema's aan te scherpen en beter te laten landen.

Portefeuillehoudersoverleggen

De portefeuillehoudersoverleggen (POHO's) staan primair aan de lat om resultaten te boeken. Immers, de wethouders hebben de gekozen thema's in portefeuille en moeten namens de gemeente resultaten boeken op alle beleids- en uitvoeringstaken in hun portefeuille. Dat verandert niet wezenlijk. Zij boeken een deel van die resultaten nog steeds, maar nu in samenwerking. Vanuit de overtuiging dat met de Gebiedsagenda betere of meer relevante resultaten te boeken zijn. De actieprogramma's worden aangestuurd door de drie wethouders uit de colleges van elk van de gemeenten. Indien nodig en gewenst kunnen zij gedeputeerden van beide provincies uitnodigen aan te sluiten bij het overleg. De PO's nemen bovendien de verantwoordelijkheid op zich om ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties te verbinden op de actieprogramma's. Ook bepalen de PO's de begroting, verdeling van kosten en gewenste deadlines om gezamenlijk resultaat te behalen op hun thema.

Er zijn drie PO's die aan de slag gaan met de Gebiedsagenda, namelijk:

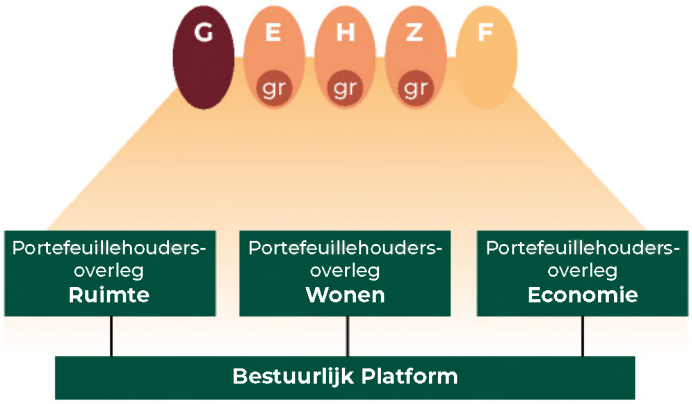

- ***POHO Ruimte;*** dit overleg richt zich op de uitwerking van het verbindende thema ruimte.
- ***POHO Wonen;*** dit overleg richt zich op de uitwerking van de actielijn Wonen.
- ***POHO Economie;*** dit overleg richt zich op de actielijn Werklocaties en daarenboven ook op lobby voor Recreatie en toerisme en Mobiliteit en bereikbaarheid.

Ieder Portefeuillehoudersoverleg kiest uit haar midden een thematrekker, die woordvoerder is namens het POHO en de vergaderingen met ambtenaren voorbereid.

De Portefeuillehouders komen in hun POHO's tien keer per jaar samen.

Economic Board

Specifiek voor de werklocaties en lobby-activiteiten richten de drie gemeenten en twee provincies een 'economic board' in. In deze board komen overheid, ondernemers en onderwijsinstellingen samen. Zij geven in gezamenlijkheid vorm aan een eigen programma dat verbonden is aan deze agenda, maar waar natuurlijk ruimte is voor aansluitende en aanvullende activiteiten. Anders gezegd; de agenda van de board is verbonden aan de Gebiedsagenda en tegelijkertijd een eigen agenda waar de leden van de board gezamenlijk verantwoordelijkheid voor dragen. Het streven is er op gericht om de board per 1 januari 2023 van start te laten gaan.

Ambtelijke ondersteuning

Het gezamenlijk gevoeld eigenaarschap van onze gemeenten is cruciaal. Dit geldt zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau.

Wij zien dat de ambtelijke betrokkenheid en ondersteuning op drie niveaus vormgegeven wordt:

- ***Ambtelijke spiegelgroep;*** ieder PO heeft een eigen ambtelijke spiegelgroep, die bestaat uit ambtelijke inbreng vanuit de drie gemeenten en de twee provincies. In deze spiegelgroep is vanuit ieder van onze gemeenten, alsmede uit de twee provincies een deskundigheid en operatiekracht aanwezig. De POHO's moeten kunnen rekenen op voldoende denkkracht en realisatievermogen. De totale capaciteit, voortkomend uit de vijf organisaties moet per thema tenminste 40 tot 60 uur per week bedragen. Eén van de gemeentelijke ambtenaren van de spiegelgroep treedt op als themacoördinator en heeft twee dagen per week beschikbaar voor het thema. Hij/zij bereidt de vergaderingen voor en is de ambtelijke partner van de bestuurlijke thematrekker. De themacoördinator en thematrekker komen niet uit dezelfde gemeente.
- ***Ambtelijke kernteam;*** het Bestuurlijk Platform heeft ambtelijk de beschikking over een ambtelijk kernteam. Daar waar de ambtelijke spiegelgroepen sterk inhoudelijk gericht zijn is het ambtelijk kernteam gericht op proces en relatie. Het ambtelijk kernteam ondersteunt het Bestuurlijk Platform. Het kernteam bestaat uit vijf ambtenaren, van de drie gemeenten en de twee provincies. Iedere ambtenaren heeft zes uur per week beschikbaar. Het ambtelijk kernteam wordt voorgezeten door de ambtelijk procesregisseur. De procesregisseur heeft drie dagen per week beschikbaar voor de ondersteuning van de Gebiedsagenda. De procesregisseur is de ambtelijk partner van de voorzitter van het Bestuurlijk Platform. De coördinator en de voorzitter komen niet uit dezelfde gemeente.
- ***Ambtelijk coördinator en assistent;*** de procesregisseur vervult een spilfunctie bij de Gebiedsagenda. Hij/zij ondersteunt niet alleen met het kernteam het Bestuurlijk Platform, maar ziet er tevens op toe of in de informatievoorziening, de communicatie, voortgang en samenwerking er knel- of aandachtspunten zijn. De procesregisseur probeert -waar mogelijk- de knel- of aandachtspunten direct op te lossen. Lukt dat niet dan zorgt hij/zij voor agendering. De procesregisseur wordt voor twee dagen in de week ondersteund door een assistent.

Coördinatoren en regisseurs staan op de loonlijst van gemeenten of worden ingehuurd. Dat kunnen daarmee externen zijn of provincieambtenaren die voor de regio werkzaamheden uit voeren.

Schematisch ziet de ambtelijke ondersteuning er als volgt uit:

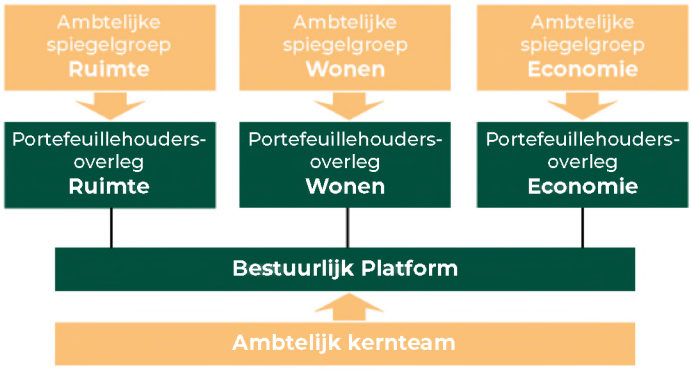

Financiële arrangementen

Het slagvaardig boeken van resultaten enerzijds en het ontstijgen van lokale belangen (bij regionale vraagstukken) anderzijds vraagt om een governance waar (in het denken) de beschikbaarheid van financiële middelen cruciaal is.

De financiële governance is op drie niveaus vormgegeven, te weten:

1. ***Investeringsagenda's;*** de portefeuillehoudersoverleggen maken afspraken op de thema's economie, wonen en ruimte alsof de EHZ één gemeente is. Daartoe is het op een beperkt aantal dossiers noodzakelijk uit te gaan van de financiële ruimte die de drie gemeenten op hun begroting beschikbaar hebben of maken. De budgetten blijven binnen de drie gemeenten voorhanden, er vindt geen overheveling van financiële middelen plaats. Wel gaan we in de planvorming uit van de gezamenlijke investeringsruimte die voorhanden is of gemaakt wordt om zo optimalisatie en gerichte keuzes binnen het totale EHZ-gebied in voorstellen te vervatten. Vanzelfsprekend zullen de gemeenteraden uiteindelijk de finale toets hebben over de integrale plannen. Indien het wenselijk of noodzakelijk is verdergaande vormen van financiële governance te organiseren, dan doen de portefeuillehoudersoverleggen daar voorstellen toe.
2. ***Het EHZ-secretariaat;*** de personeelslasten van het EHZ-secretariaat en een werkbudget worden door de drie gemeenten en twee provincies gedragen. Dit geschiedt in basis door ieder 1/5 van de kosten te laten dragen of volgens een ander -nader overeen te komen- systeem. Personeel staat op de loonlijst van en budgetten zijn gealloceerd bij één van de gemeenten, die de kosten naar rato doorbelast aan de drie gemeenten. Het werkbudget (voor bijeenkomsten, inhuur en specifieke opdrachten) kent een plafond van € 100.000,-- en zal op basis van nacalculatie verrekend worden.
3. ***Ambtelijke ondersteuning;*** de overige ambtelijke ondersteuning wordt geleverd door de individuele gemeenten en de twee provincies. Dit geschiedt met gesloten beurs. Er vinden geen verrekeningen plaats. Iedere gemeente lost dit binnen de eigen begroting op. Wel wordt in kaart gebracht of de inspanning van iedere gemeente recht doet aan het beginsel dat iedere gemeente naar draagkracht bijdraagt aan de samenwerking van het EHZ.

6.7 Energie en dynamiek

In alle keuzes die gemaakt worden in de governance is het belangrijk dat verantwoordelijkheden en bevoegdheden juist en logisch belegd zijn. Tegelijkertijd is het belangrijk dat -los daarvan- de manier waarop de governance vorm krijgt op een dynamische en energieke wijze gebeurt. Gericht op meer resultaat voor de gemeenschap. Investeren in leren en inspireren en aandacht voor ontmoeting is hierbij belangrijk.

Zo is dat ook gebeurd bij de totstandkoming van deze gebiedsagenda. Met 24-uur- en verdiepingssessies. Met gesprekken met andere regio's, hoogleraren en deskundigen.

Hoe goed en effectief de governance ook is ingeregeld, uiteindelijk draait het om mensen. En niet zo maar mensen, maar bestuurders, politici en ambtenaren die veel invloed hebben. In een goede intermenselijke samenwerking speelt het afbreken van beelden over elkaar een belangrijke rol. Door met elkaar te werken, aan de slag te zijn, door samen inspiratie op te doen, door elkaar te ontmoeten.

Indien gewenst kunnen thematrekkers en het Bestuurlijk Platform voor de hieronder te benoemen initiatieven én voor hun eigen vergaderingen een externe deskundige vragen vergaderingen en bijeenkomsten te leiden om zo versnelling en doorbraken te realiseren.

Inhoud levert de relevantie voor een gebiedsagenda, de wijze waarop je samenwerkt (energie en dynamiek) levert de brandstof voor deze samenwerking.

gemeente ermelo

gemeente harderwijk

Zeewolde

Provincie Flevoland

provincie Gelderland